

Зміст

Розділ I ~~~~~	7
Розділ II ~~~~~	25
Розділ III ~~~~~	40
Розділ IV ~~~~~	68
Розділ V ~~~~~	71
Розділ VI ~~~~~	74
Розділ VII ~~~~~	91
Розділ VIII ~~~~~	105
Розділ IX ~~~~~	116
Розділ X ~~~~~	121
Розділ XI ~~~~~	125
Розділ XII ~~~~~	150
Розділ XIII ~~~~~	162
Розділ XIV ~~~~~	178
Розділ XV ~~~~~	185
Розділ XVI ~~~~~	189

I

— То ж як це зробити?

— Піднятися на фунікулері до Вомеро. Неподалік вокзалу, на самому краю гори, стоїть монастир Святого Мартина і до нього тулиться невелика тераса кав'ярні. Звідти відкривається найпрекрасніша панорама у світі! Уся бухта сяятиме перед вами на сонці до самого горизонту, обмеженого островами. Неаполь опиниться у вас під ногами. Везувій навпроти. А від Капрі аж до Міцени величезне, темно-синє пасмо зубцюватих гір замикає дивовижний край виноградників, піній, олив, занурених у сонце та лазур!

— Дуже дякую. А я не здогадувався, що ви мандрували, — здивовано сказав хтось, і чиїсь руки взяли квиток та згорнули решту.

Юзьо меланхолійно усміхнувся, записав крейдою на чорному столі номер проданого квитка, підвів очі й шепнув французькою:

— Я не завжди продавав квитки!

Хтось різко нахилився, у віконці блиснули чийсь очі, протиснулася біла тепла рука.

— Як же мені вас жаль!

Юзьо потиснув цю руку і витримав довгу паузу; дивлячись кудись удалечінь, ніби подумки заблукавши в блакиті згаданої ним затоки, жалібно зітхав, погладжуючи світле кучеряве волосся.

За віконцем лунали гнівні голоси; крізь запарошені й подекуди заклеєні вікна виблискували чийсь неспокійні очі, роздратовані обличчя й нервові рухи, натовп напірав на касу, грюкаючи щораз нетерплячіше. Юзьо, наче врешті прокинувшись, жалібно зітхнув і з меланхолійною усмішкою взявся до роботи; вислуховував запити, сягав по квитки через вузькі перегородки, штампував і кидав їх у простягнуті руки, брав гроші, видавав решту, робив усе швидко, спокійно і з такою економією рухів, немов ідеально налагоджений автомат.

І щомиті новий голос вигукував назву станції, щомиті до нього простягалися нові руки з вимогами, але для Юзя вони були настільки передбачувані у всіх варіантах, що подекуди знав наперед, яким класом і куди дати квиток; багатьом рукам він привітно усміхався, деякі потискав зі смиренністю, від інших тримався на відстані та з гідністю, щодо багатьох удавав, ніби їх не зауважує, а від деяких сахався з огидою, проте до більшості ставився байдуже, як до сірої нікчемної юрби, і лише інколи, зрештою, дуже рідко, коли у віконці з'являлися чийсь білі пахучі ручки, він поглядом торкався їх поцілунком.

І впродовж цілої години крізь відчинене віконце безперервно тягнулися до нього різні руки, безперестанку миготіли перед його очима; були вони гарні й потворні, старі й молоді, жалюгідні й тріумфальні, руки-кігті та руки-квіти, руки для пестоців і поцілунків, і руки для кайданів...

Різкий свист розірвав повітря, стіни здригнулися, потяг уже наближався, коли врешті скінчилася процесія рук і Юзьо визирнув назовні.

Сипав лапатий, густий і мокрий сніг, перон роївся галасливою юрбою, начальник станції в червоній шапці та білих рукавичках походжав урочисто, жандарми стояли нерухомо, випростані, немов колони, що підтримують цей день, і, вже геть посинілі, хапали дрижаки.

Поїзд зупинився, зчинилася гучна веремія, грюкали двері, люди кинулися до вагонів, бігали провідники, на все горло волав хлопчина з газетами, а гарсон у фракці, з білою серветкою на непокритій голові, бігав уздовж вагонів з тачею, повною склянок, і монотонно вигукував:

– Чай! Кава і чай! Чай!

Юзьо спокійно спостерігав за всім цим, але нараз, ніби після укусу в саме серце, гнівно прошепотів:

– І якої мари воно, псяюха, вештається по світі!

Його охопили заздрощі, він відійшов від вікна і взявся підраховувати касу, коли ж знову визирнув, поїзда вже не було, тільки падав щораз густіший сніг, білішали дахи складів і земля поміж блискучими чорними нитками рейок. На вокзалі було нудно, розпачливо стогнали телеграфні дроти, з нестерпним, пронизливим свистом, немов скажена, літала резервна машина, десь з-під складів долинав глухий гуркіт підштовхуваних вагонів, на поверсі в начальника станції заговорило фортепіано, попливли гами, відтак їх уже тарабанили нескінченно й немилосердно.

Юзьо зачинив касу і власне розмірковував, чим би себе зайняти до «експресу», який прибуває щойно за годину, коли кур'єр приніс йому телеграму. «Приїду швидким, чекай на вокзалі», – прочитав, зім'яв і жбурнув на землю. – Впаде як сніг на голову, невідомо навіщо! Я ж її не просив!»

Сердито подумав він і пішов до буфета, але й там було порожньо і нудно, за шафами декілька залізничників грали в карти «66», міцно при цьому випиваючи; якийсь час він стежив за грою, а відтак безпорадно став перед буфетним прилавком, розглядаючи блискучі скляні кльоші¹ та батарею пляшок навколо штучної пальми.

Буфетниця, яка сиділа скраєчку за маленьким столиком, жваво запитала:

— Що вам налити? Може полинівки з «краплями»²? Саме те, що треба в таку погоду.

— Та я вже волю чорну каву і ваше товариство.

Він сів з іншого боку столика й звернув увагу на рукоділля в її руках.

— Звісно ж, серветка — і, певна річ, для вікарія!

— Для кого ще... але прошу подивитися, яка вона чудова...

— Справді незрівнянна, травичка блакитна, гніздечко рожеве, а пташки кольору кориці! Чудово, мені аж чхати захотілося.

Звела на нього очі з таким докором, що аж знітився.

— Який же ви недоброзичливий до мене, який недобрый! — кокетувала капризно.

— Та я ж би задля вашої персони пожертвував навіть не знаю чим! — патетично вигукнув він.

— Неправда, навіть от стілечки ні! — показала йому кінчик свого червоного язика і, спершись пишним бюстом на край столу, зухвало дивилася на нього.

— Ну то що, пане Юзю? — спитала після довгої паузи.

---

¹ Кльош — посуд для десертів і перекусів, зазвичай у формі фруктовниці.

² «Краплями», очевидно, через спосіб виготовлення, тоді називали солодкі угорські вина; солодке угорське вино типу токайського, так звана крапля, назва якого походить від слова «капати», натякаючи на спосіб виготовлення.

— Що? А, понеділок вже, із самого ранку, панно Марихно!

— І березень вже з першого числа! — засміялася, вдаючи його пряжею.

За шафами в цей час виникла досить бурхлива суперечка і хтось вигукнув:

— Панно Марихно, чотири міцної — з краплями!

— І чотири малі пива на закуску! — докинув якийсь грубий голос.

Марихна почала поратися біля буфету, але, помшуючи пиво, поглядала на Юзя, зітхаючи водночас так глибоко, що її повні перса піднімалися аж до підборіддя, усі шви та гудзики тріщали, а прищудрене обличчя, вкрите сизими прищами, узялося рум'янцем.

Вона понесла напої за шафи й тієї ж миті пискляво заверещала.

— Їй-бо, зараз покалічу! Тримай руки при собі.

Вибухнув глузливий сміх, було чути якусь шарпанину, перекинувся стілець, урешті вона вибігла звідти, розчервоніла й задихана, пригладжуючи розпатлане волосся. Потворна і кумедна, голова схожа на дресированого пуделя: величезні золоті кола у вухах, кругле обличчя, задертий носик, намальовані губи й маленькі підфарбовані очка. Сіла на своє місце з таким зітханням, що аж тріснув гачок на її бюстгальтері.

— Їй-бо, ви такий бовван, — озвалася насмішкувато.

— Бо завжди тримаю руки при собі, еге ж? — його вже почали дратувати ці ущипливі зауваги...

— Отакої! — вона образилася, але невдовзі, кинувши на нього меланхолійний погляд, гаряче прошепотіла:

— Ви — наче дерев'яний... люди сохнуть за вами... сумують... а ви нічого не бачите... постійно наодинці зі своїми книгами...

Він весело засміявся і мовив, нахилившись до неї: